

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

666.7

Hely

Idő

"1917"

Személy

Szerző:

Cím: *A községi téglagyár terve*

Forrás:

Fügetlen Budapest

Bp.

1917. IV. 18.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O.)

A községi téglagyár terve.

A főváros megvalósítja a téglagyárat. — Lukács József, a Drasche vezérigazgatója a terv ipar-ellenes tendenciájáról és a gyárak árpolitikájáról.)

A főváros pénzügyi bizottságának egyik legutóbbi ülésén hosszabb vita fejlődött ki a körül, hogy a háboru után kivételre kerülő nagyobb építkezések céljára községi téglagyárat létesítsen-e a főváros. A régióta kísértő eszmét dr. Feleki Béla ujitotta fel, akinek felfogása szerint a téglagyár csak a főváros saját szükségletének ellátására szolgálna. Székula Gyula pártolta Feleki eszméjét, Székely Ferenc azonban hosszabb beszédben foglalt állást ellene.

A főváros kommunalizáló politikájának ez a terjeszkedése különösen közelről érinti az építőiparosokat és a téglagyárosokat. Az építészek tudvalevően programot dolgoztak ki az építőipar szanalása tárgyában és ennek a programnak egyik lényeges pontja, hogy az állam és a főváros állítson fel téglagyárat, amely a magánépítkezések fellendítése érdekében olcsó áron szállítsa téglát magánosoknak is. Kitészik ebből, hogy az építészek kívánsága messzebb megy, mint Feleki javaslata és megvalósítása még inkább elevenébe vázna a téglai parnak. Viszont igaz, hogy e kérdés körül a Mérnökegyletben is megoszlottak a vélemények és akadtak igen sokan, akik nem helyeselték, hogy az építési anyagokat gyártó üzemekre hatósági konkurrenciát zudítsanak.

Több felszólaló kifogásolta ezt és különösen ellenzik a Mérnökegyletnek azok a tagjai, akik va' amely téglagyárnál érdekeltséggel bírnak.

Érdeklődtünk *illetékes helyen* a községi téglagyár terve iránt s arról a következő információt kaptuk:

— A főváros ismételen foglalkozott azzal a gondolattal, hogy községi téglagyárat állít fel. Szó volt erről 1909-ben és legutóbb 1914. évben, mindegyik alkalommal azonban a téglakartell annyira mérsé-

kelte az árat, hogy ezt méltányolva, eltekintettünk a gyár létesítésétől és egész szüségletünket lekötöttük a kartellnél. Most azonban a legkomolyabb formában gondolunk a gyár felállítására. A háboru után nagyszámu építkezéseket lehető takarékossgal kell keresztülvinnünk. Már pedig a jelek szerint alig van kilátás arra, hogy a téglagyárak az árat, amely ma fuvarozás nélkül is fölötte van a száz koronának, kellően redukálnák a háboru után. Az 1914. évi kötés szerint csak 38 koronát fizettünk a tégláért és most kísérletet akarunk tenni arra, hogy olcsóbban állítsuk elő a téglát, mint amennyiért a téglagyárak a háboru után előreláthatólag kínálni fogják. Azt hiszem, a mi önköltségi árunk feltétlenül alatta fog maradni ennek az árnak. A téglagyáraknak a háboru után az lesz a törekvésük, hogy a háboru révén elmaradt hasznukat bekalkulálják az árba és így a megegyezésre nem lesz kilátás: ezuttal tehát mégis meglesz a községi téglagyár, amely természetesen csak a főváros saját szükségleteinek ellátásáról fog gondoskodni.

A fővárosi téglagyárak kartelljét, mint ismeretes, eddig nem ujitották meg és az újabb szövetkezést még bizonytalanná teszi, hogy időközben a legtöbb téglagyár egyes nagy bankok szférájába került. Ily körülmények közt a téglagyárak egyelőre nem tesznek egységes lépéseket a községi téglagyár ujra felbukkant terve ellen. Mődunkban volt azonban álláspontjukat megismerni, amely természetesen határozott tiltakozást foglal magában az eszme ellen.

Lukács a Drasche-téglagyár vezérigazgatója a következőket mondotta e kérdésben munkatársunknak:

— A téglai par mai állapotára legjellemzőbb, hogy a budapesti téglagyárak termelőképességük hét

százalékát, számokban 462 millió termelőképességből 33 milliót szállítottak le. A téglá mostani magas áraitól nagyon sokat beszélnek a jelenleg divatos árdragítás és mindenféle egyéb más címen, holott az igazság az, hogy mindeddig az eladási árak távolról sem fedték az önköltségi árakat. Hogy ezt nem hangulatkeltés céljából állítom, bizonyítják a következő megdönthetetlen tények:

— Vállalatunk 1911-ben 85 millió téglát szállított, 1915-ben pedig ennek kevesebb mint tizedrészét, nyolc millió téglát gyártott. A központi és rezsiköltségek, érte ezalatt a tisztviselők és alkalmazottak fizetését, az 1911. év óta nemhogy megcsappantak volna, hanem a természetes emelkedésen kívül a mindenféle hadi, drágasági és egyéb pótlékok címén tetemesen megnövekedtek. Mi sem

természetesebb tehát, minthogy az *ez r téglára eső ilyenmü költség az 1915. évben több mint meg-tízszereződött.* Ez a relativitás azután megmagyaráz mindent, csak egyet nem, azt t. i., hogy miért nem szüntettük be teljesen üzemünket. Erre válaszuk az, hogy nem akartuk azt a nagyszámu munkácsoládót, amely minden kivétel nélkül telepünkön lakik, ingyen lakást, fűtést és világítást élvez, kenyértelemné tenni és módot akartunk nyújtani arra, hogy a hadbavonultak családjai a megélhetést talán mégsem teljesen biztosító hadiségélyen kívül némi ke-resetforráshoz jussanak.

— Végezve ezzel az egyik tényezővel, amely a csökkentett produkció mellett abszolút összegben is ugyanaz maradt, sőt meg is növekedett, hátra van-nak még a gyártás egyéb tényezői. A tüzelőanyagok közül a szén áremelkedése 45 százalék, a tüzifáé 250 százalék, a munkabéréké 54—144 szá-zalék, az üzemi anyagok emelkedése pedig nagy átlagban 350 százalék. Saxa loquuntur; ezek a szá-mok minden egyébnél világosabban beszélnek.

— Azok, akik azt hiszik, hogy a téglaiipar hely-zete más iparokkal szembeállítva, valami rózsás, mindig csak arra a pár esztendőre gondolnak, amik-or Budapesten volt valamelyes építkezési tevé-kenység, de mindig elfelejtik azt, hogy talán semmi sem olyan labilis, mint ez és hogy a bibliai hét sovány esztendő után még eddig sohasem volt több, mint 3—4 bővebb esztendő. Ha nem így lett volna, akkor nem juthattunk volna odáig, hogy voltak idők és pedig nem is régen, a háboru előtt, amikor Budapesten az összes üres lakások száma a kívá-natos 5.000 helyett 300 körül mozgott. Hogy pedig e nyilatkozat keretében sem feledkezzünk meg a világháboruról: *az összes iparok közül egyik sem sínyeltte meg jobban a háborut, mint a téglaiipar.*

— A Mérnökegyeletben az építkezés fellendülését féltik egyesek a téglááraktól. Erre csak az a vála-szom, hogy a téglá az építkezési költségnek leg-feljebb 10—15 százalékát adja ki.

— Ami most már a községi aszfaltgyár tervét illeti, a minden áron való községesítés most ezt akarja, mint zsiros falatot molochként bekebelezni. Azok után, amiket előljáróban a téglaiipar jelenlegi helyzetéről elmondtunk, lehetetlen komolyan hin-nünk e tervben. A mértékadó körök nem tehetik félre mindazt a kötelességérzést, amit a köznek

éreznie kell olyan iparral szemben, amely hivatá-sának mindig magaslatán állott s amely a főváros-sal szemben soha *erőszakos árpolitikát* nem foly-tatott és *ezenül sem szándékszik folytatni.*

— Ismételjük, lehetetlen azt hinnünk, hogy ezt az ipart akarnák éppen akkor megbénítani, amikor a már sokat említett két sovány esztendő után egy kis javulás talán bekövetkezni. Azt hisszük, hogy az iparpártolás és az iparfejlesztés nemcsak jelszó és nemcsak arra való, hogy ilyen címen miniszteri szakosztályok kapjanak létjogosultságot. És ha ez igaz, akkor a székesfőváros, mint Magyarország egyik legnagyobb közhatósága, talán legkevésbé szánhatja rá magát, hogy iparbénítási akciókat kezd-jen. Az üzleti szempontra áttérve pedig állítjuk és ha kell, adatokkal is bizonyítjuk, hogy a fővárosi téglagyár — akárcsak a háboru — *nagyon rossz üzlet volna.*

— *A téglagyárak a fővárossal szemben mindig igen konciliáns álláspontot foglaltak el, elannyira, hogy minden más veövel szemben kedvezőbb árat biztosítottak neki. Semmi ok sincs arra, hogy ettől az eljárásuktól a jövőben ellérjenek.*